

บริบทการเมืองในขบวนการประชาชน : เลิศศักดิ์ คำคง

ศักดิ์

written by กองบรรณาธิการ | เมษายน 8, 2016

เลิศศักดิ์ คำคงศักดิ์

8เมษายน2559

ในการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านคัดค้านคำสั่งหัวหน้า คสช. ฉบับที่ 3/2559และฉบับที่ 4/2559[1] ที่ให้ยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายผังเมืองในเขตเศรษฐกิจพิเศษและในโรงงานอุตสาหกรรมบางประเภทในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2559 ของเครือข่ายประชาชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ผ่านมามีเจ้าหน้าที่ตำรวจในฐานะผู้รับแจ้งการชุมนุมภายใต้การบงการของรัฐบาลเผด็จการทหาร คสช. ได้ใช้กฎหมายห้ามชุมนุม[2]ผสมปนเปไปกับประกาศ คสช. ที่ 7/2557และคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558[3] เพื่อสั่งห้ามการชุมนุมโดยอ้างว่าการชุมนุมเพื่อต่อต้านคัดค้านคำสั่ง คสช. ที่เกี่ยวกับการยกเว้นบังคับใช้กฎหมายผังเมืองเป็น “การชุมนุมทางการเมือง”

นี่คือปัญหาของรัฐที่ตั้งใจเอากฎหมายห้ามชุมนุมกับประกาศและคำสั่ง คสช. มาผสมปนเปกันเพื่อนำมาใช้เป็นข้ออ้างในการข่มขู่คุกคามและปิดกั้นเสรีภาพการชุมนุมของประชาชนและเป็นปัญหาที่ไม่มีวันแก้ได้หากอำนาจของรัฐบาลเผด็จการทหาร คสช. ที่ได้มาจากการทำรัฐประหารยังอยู่จากการใช้อำนาจตาม ‘คำสั่ง’ ของคนคนเดียวซึ่งเป็นหัวหน้าคณะรัฐประหารที่สามารถมีศักดิ์ใหญ่กว่ากฎหมายระดับ ‘พระราชบัญญัติ’ ได้ทั้ง ๆ ที่กฎหมายห้ามชุมนุมฉบับนี้เป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ที่หัวหน้าคณะรัฐประหาร คสช. แต่งตั้งขึ้นมาเองก็ตามก็ยังถูกดัดแปลงบังคับใช้โดยอ้างประกาศและคำสั่งของตัวเองที่เป็นหัวหน้าคณะรัฐประหาร คสช. กดทับลงไปเมื่อต้องการควบคุมประชาชนไม่ให้ชุมนุมเคลื่อนไหวทั้งที่โดยหลักแล้ว (จริงๆ แล้วก็ไม่มีหลักอะไรให้ยึดเหนี่ยวอีกแล้ว) หลังจากการมีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่ตราเป็นกฎหมายบังคับใช้โดยกลไกที่คณะรัฐประหาร คสช. สร้างและแต่งตั้งขึ้นมาเองก็สมควรใช้พระราชบัญญัติฉบับนั้นแทนประกาศและคำสั่งของ คสช. ที่มีเนื้อหาไม่ชัดหรือแย้งกันและตราเป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติบังคับใช้เพื่อการนั้นเป็นการเฉพาะแล้ว

เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะรัฐบาลเผด็จการทหาร คสช. นั้นมีเป้าหมายชัดเจนว่าจะต้องไม่ให้ประชาชนสร้างการเคลื่อนไหวใดๆ ต้องทำให้สังคมนิ่งที่สุดเท่าที่จะนิ่งได้โดยยกเหตุผลการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงมาอ้างอย่างเลื่อนลอยดั่งนั้นอะไรที่ใช้อ้างได้ก็จะถูกนำมาใช้แม้มันจะไม่ถูกต้องและสวนทางกับความรู้สึกของประชาชนก็ตาม

แต่ปัญหาของขบวนการประชาชนเองก็เป็นสิ่งที่ต้องใคร่ครวญเพื่อทำให้ถูกต้องตามครรลองไม่ใช่หวาดกลัวหรือมีท่าที

สยบยอมเพราะคาดหวังในกระบวนการเจรจาต่อรองหรือรักษาช่องทางติดต่อประสานงานกับรัฐบาลเผด็จการทหาร คสช. เสียจนไปมีความเห็นในลักษณะยอมจำนนและไม่กล้าเคลื่อนไหวต่อจนอาจกลายเป็นการสร้างบรรทัดฐานและสำนึกที่ไม่ถูกต้องให้กับชนวนประชาชนต่อไปในอนาคตข้างหน้า

แน่นอนว่าข้ออ้างของคณะรัฐประหาร คสช. ที่ไม่ให้ชนวนประชาชนจัดชุมนุมเพื่อคัดค้านคำสั่ง คสช. ที่ให้ยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายผังเมืองเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องเพราะตามหลักกฎหมายห้ามชุมนุมนั้นย่อมสามารถชุมนุมได้ไม่พบว่ามีเหตุปัจจัยเงื่อนไขหลักการและข้อห้ามใดในกฎหมายห้ามชุมนุมที่จะห้ามการชุมนุมได้แต่คณะรัฐประหาร คสช. กลับยกเอาประกาศและคำสั่งของ คสช. ข้อนทับลงไปเป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่ตัวเองตราเป็นกฎหมายบังคับใช้ขึ้นมาเองดังที่กล่าวไว้ในย่อหน้าก่อนหน้าแล้วถึงแม้จะอ้างว่าประกาศและคำสั่งดังกล่าวเป็นกฎหมายตามความในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวที่คณะรัฐประหาร คสช. ประกาศใช้ขึ้นเองเมื่อปี 2557 ก็ตามก็ยังเป็นเรื่องลึกลับและสับสนเพราะโดยเนื้อแท้แล้วเป็นเรื่องของการใช้อำนาจตามอำเภอใจเสียมากกว่าโดยกตัญญูหมายไว้เสียจนไม่สามารถกำกับและควบคุมการใช้อำนาจตามอำเภอใจของรัฐบาลเผด็จการทหาร คสช. ได้

ซึ่งก็สมเหตุสมผลที่ชนวนประชาชนโต้แย้งการสั่งห้ามชุมนุมของรัฐว่าการชุมนุมเพื่อต่อต้านคัดค้านคำสั่ง คสช. ที่ให้ยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายผังเมือง“มิใช่การชุมนุมทางการเมืองตามนัยของประกาศ คสช. ที่ 7/2557 และคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558”[4] โดยที่ “การตีความเรื่องห้ามชุมนุมทางการเมืองอย่างกว้างขวางถึงขนาดว่าผู้ชุมนุมคัดค้านคำสั่ง คสช. ไม่ว่าเรื่องใดแล้วจะเป็นเรื่องการชุมนุมทางการเมืองไปเสียทุกเรื่องนั้นเป็นการตีความบังคับใช้กฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลจนเกินสมควรและจะทำให้การชุมนุมแสดงความคิดเห็นต่อคำสั่งหรือนโยบายของ คสช. และรัฐบาลไม่สามารถกระทำได้โดยสิ้นเชิงอันเป็นการกระทบกระเทือนสาระสำคัญของเสรีภาพการชุมนุมตามกฎหมายอย่างร้ายแรงและไม่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาของสังคมในระบอบประชาธิปไตย”[5]

แต่เราควรใคร่ครวญบริบทอื่นเพิ่มเติมเนื่องจาก ผู้ที่มีบทบาทนำหรือมีบทบาทสร้างการเคลื่อนไหวให้ปรากฏต่อสาธารณะรวมทั้งแนวร่วมและฝ่ายสนับสนุนทั้งที่อยู่เบื้องหน้าและเบื้องหลังในการเคลื่อนไหวเพื่อขอยกเลิกคำสั่ง คสช. ที่ให้ยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายผังเมืองครั้งนี้มีพฤติกรรม ‘เหยียดการเมือง’ อย่างรุนแรงดังจะเห็นได้จากที่พวกเขาเหล่านั้นทุ่มเทแรงใจแรงกายในการเคลื่อนไหวสนับสนุนทหารให้ทำการรัฐประหารในสองครั้งล่าสุดที่ผ่านมาด้วยความหวังว่ารัฐประหารจะทำให้อำนาจรัฐในขณะนั้นเกิดสภาวะโกลาหลวุ่นวายชะงักงันหยุดนิ่งเปลี่ยนแปลงหรือยุติยกเลิกก่อนนโยบายโครงการพัฒนาขนาดใหญ่และการบังคับใช้กฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อรัฐและทุนของรัฐบาลประชาธิปไตยต่อพื้นที่/ประเด็น/กรณีปัญหาที่พวกเขาทำงานหรือจับตาเฝ้าติดตามอยู่

รวมทั้งจะทำให้เกิดช่องทางลัดหรือช่องทางพิเศษหรือช่องทางใหม่หรือ ‘หน้าต่างแห่งโอกาส’ ในการเชื่อมประสานกับผู้ขึ้นมาอำนาจจากการรัฐประหารเพื่อนำเสนอและให้ยุติปัญหาจากนโยบายโครงการพัฒนาขนาดใหญ่และการบังคับใช้กฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อรัฐและทุนในพื้นที่/ประเด็น/กรณีปัญหาที่พวกเขา

ทำงานหรือจับตาเฝ้าติดตามอยู่

ในสภาวะเช่นนี้เองที่พวกเขาหวังว่าการรัฐประหารจะทำให้เกิดการรื้อระบบการเมืองการปกครองที่รัฐบาลประชาธิปไตยใช้อำนาจฝ่ายบริหารโดยคณะรัฐมนตรีและนิติบัญญัติโดยรัฐสภา (และแทรกแซงอำนาจตุลาการด้วย) ควบคุมข้าราชการจนสามารถผลิตนโยบายโครงการพัฒนาขนาดใหญ่และการบังคับใช้กฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อรัฐและทุนที่ส่อไปในทางเอื้อต่อกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองและทุจริตคอร์รัปชันและสร้างกลไกกฎกติกาและรูปแบบการเมืองการปกครองที่มีความเหมาะสมกับสังคมไทยเสียใหม่

แต่สิ่งที่ได้กลับคืนมารัฐประหารไม่เพียงทำลายการเมืองในส่วนของอำนาจฝ่ายบริหารและระบบรัฐสภาเท่านั้นมันยังได้ทำลายการเมืองของชนวนประชาชนที่อยู่นอกระบบเลือกตั้ง/รัฐสภาซึ่งเป็นประชาธิปไตยทางตรงและการเมืองบนท้องถนนเสียจนย่อยยับด้วยการออกประกาศและคำสั่งที่มีสถานะเป็นกฎหมายกวดขันคนยากคนจนและคนเล็กคนน้อยในสังคมหนักข้อเสียยิ่งกว่ารัฐบาลประชาธิปไตยจะสามารถกระทำได้เช่นการออกคำสั่ง คสช. ที่ 64/2557, 66/2557 และ 4/2558 [6] เพื่อบังคับใช้แผนแม่บทป่าไม้ฯ [7] ในการหวงคืนผืนป่าโดยอ้างการอนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารขึ้นมาบังหน้าด้วยการเผาทำลายตัดโค่นพืชผลการเกษตรยึดที่ดินคืนและจับกุมดำเนินคดีโทษฐานบุกรุกทำลายป่าและจับจองที่ดินทำกินเฉพาะกับประชาชนคนเล็กคนน้อยซึ่งเป็นเกษตรกรรายย่อยเสียเป็นส่วนใหญ่แต่ละเลยที่จะปฏิบัติกับผู้มีที่ดินรายใหญ่ในกรณีเดียวกันแบบเดียวกันดังที่ปรากฏเป็นข่าวไม่เว้นแต่ละวัน

การเข้าไปข่มขู่คุกคามเรียกไปปรับทัศนคติฟ้องคดีจับกุมคุมขังและสั่งห้ามประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศให้หยุดเคลื่อนไหวต่อต้านนโยบายโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐและเอกชนและการบังคับใช้กฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อรัฐและทุน

ล่าสุดออกคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 13/2559 เรื่องการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดบางประการที่เป็นภัยอันตรายต่อความสงบเรียบร้อยหรือบ่อนทำลายระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศลง วันที่ 29 มีนาคม 2559 ที่ขยายอำนาจของทหารขึ้นมาเป็นองค์กรมาเฟีย โดยแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามแทนตำรวจและกำหนดกระบวนการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญาขึ้นใหม่ที่มีลักษณะพิเศษหรือเกินไปกว่ากฎหมายอาญากำหนดให้กระทำได้โดยมีอำนาจเรียกรายงานตัวจับกุมตรวจค้นควบคุมตัวและยึดหรืออายัดทรัพย์สินของประชาชนโดยตรงได้ซึ่งคงส่งผลโดยตรงต่อการกวาดจับประชาชนที่ต่อต้านคัดค้านนโยบายโครงการพัฒนาขนาดใหญ่และการบังคับใช้กฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อรัฐและทุนด้วยอย่างแน่นอนเป็นต้น

แม้แต่เรื่อง การออกมาต่อต้านคัดค้านคำสั่งของ คสช. ที่ให้ยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายผังเมืองก็กลายเป็นเรื่องจับหางตัวเองกับสิ่งที่พวกเขาไม่คิดว่าจะเกิดขึ้นจากรัฐบาลเผด็จการทหาร คสช. ที่พวกเขาสนับสนุนให้ทำรัฐประหาร

และโดยเฉพาะการออกกฎหมายห้ามชุมนุมที่มีความสำคัญต่อขบวนการประชาชนอย่างยิ่งที่ต้องถือว่าเป็นจุดตกต่ำที่สุดของขบวนการประชาชนที่ออกมาสนับสนุนรัฐประหารที่ทำให้รัฐบาลที่มาจากจากรัฐประหารมีอำนาจมากเสียจนสามารถออกกฎหมายห้ามชุมนุมที่มีเนื้อหาแข็งกร้าวปิดกั้นการเคลื่อนไหวของประชาชนแทบทุกรูปแบบซึ่งขบวนการประชาชนจะไม่สามารถกระทำการเมืองบนท้องถนนนอกกระบวนการรัฐสภาเพื่อสร้างประชาธิปไตยทางตรงของมวลชนเพื่อดุลย์อำนาจกับการเมืองในระบบตัวแทนที่มาจาก การเลือกตั้งที่ใช้ อำนาจผ่านฝ่ายบริหารรัฐสภาและราชการได้อย่างมีพลังอีกต่อไป

ด้วยพฤติกรรมที่ส่งผลเสียหายต่อสังคมโดยรวมอย่างมหาศาลเช่นนี้เองมันจึงยังทำให้เกิดความรู้สึกเคลือบแคลง แฝงฝังอยู่ต่อขบวนการประชาชนที่ปฏิเสธว่าการชุมนุมต่อต้านคัดค้านคำสั่ง คสช. ที่ให้ยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายผังเมือง “ไม่ใช่การชุมนุมทางการเมือง” นั้นมันกินความหมายกว้างขวางหรือคับแคบแค่ไหน

มันแฝงนัยที่ปลักขบวนการประชาชนส่วนอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มพวกพ้องตัวเองเป็นพวกผู้ร้ายทางการเมืองหรือไม่อย่างไร? ส่วนกลุ่มพวกพ้องตัวเองเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวอันบริสุทธิ์ที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองในมิติใดๆเลยใช่หรือไม่หรืออย่างไร? อะไรคือบริบทการเมืองในขบวนการประชาชน?

และหากนำกรณีที่ขบวนการประชาชนทำการชุมนุมต่อต้านคัดค้านคำสั่ง คสช. ที่ให้ยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายผังเมือง กับกรณีที่ขบวนการประชาชนสนับสนุนให้เกิดรัฐประหารมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งต้องถือว่าพวกที่อยู่ส่วนบนของการเคลื่อนไหวหรือผู้ที่มีบทบาทนำหรือมีบทบาทสร้างการเคลื่อนไหวให้ปรากฏต่อสาธารณะรวมทั้งแนวร่วมและฝ่ายสนับสนุนทั้งที่อยู่เบื้องหน้าและเบื้องหลังทั้งสองกรณีเป็นบุคคลกลุ่มเดียวกันหรือเหลื่อมซ้อนกันอยู่โดยทั้งสองกรณีมีเป้าหมายแบบเดียวกันในการเคลื่อนไหวนั้นคือต้องการให้อำนาจรัฐเกิดความโกลาหลวุ่นวายชะงักงันหยุดนิ่งเปลี่ยนแปลงหรือยุติยกเลิกตอนนโยบายโครงการพัฒนาขนาดใหญ่และการบังคับใช้กฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อรัฐและทุนในพื้นที่/ประเด็น/กรณีปัญหาที่พวกเขาทำงานหรือจับตาเฝ้าติดตามอยู่เราก็จะได้อีกคำถามหนึ่งว่าหากการเคลื่อนไหวสนับสนุนรัฐประหารถือเป็นการชุมนุมทางการเมืองอย่างชัดเจนตามการรับรู้ของคนทั่วไปแล้วทำไมถึงไม่เอาการชุมนุมต่อต้านคัดค้านคำสั่ง คสช. ที่ให้ยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายผังเมืองมานับรวมด้วยว่าเป็นการชุมนุมทางการเมืองเช่นเดียวกัน?

บทความนี้คงไม่หาคำตอบในส่วนนี้เพียงแต่ตั้งคำถามให้ผู้ที่เฝ้ามองดูและโดยเฉพาะผู้ที่มีบทบาทนำหรือมีบทบาทสร้างการเคลื่อนไหวให้ปรากฏต่อสาธารณะรวมทั้งแนวร่วมและฝ่ายสนับสนุนทั้งที่อยู่เบื้องหน้าและเบื้องหลังในการเคลื่อนไหวเพื่อขอให้ยกเลิกคำสั่ง คสช. ที่ให้ยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายผังเมืองครั้งนี้ได้ใคร่ครวญไตร่ตรองและตอบคำถามต่อตนเองและขบวนการประชาชนในสังกัดหมู่พวกและกลุ่ม/องค์กรของตนเพื่อจะได้มองไปข้างหน้าอย่างก้าวหน้าสร้างสรรค์และมีพลังมากกว่าที่เป็นอยู่ไม่ติดอยู่ในวังวนกับดักของแนวคิดและการกระทำแบบชาตินิยมอนุรักษนิยมและนิยมอำนาจของทหารดังเช่นการสนับสนุนรัฐประหารทั้งสองครั้งล่าสุดที่ผ่านมาจนสามารถทำให้รัฐประหารมีอำนาจมหาศาลด้วยการสร้างรัฐราชการขึ้นมาทำลายช่องทางทางการเมืองของประชาชนที่มีไว้ดุลย์กับอำนาจ

การเมืองของรัฐเสียจนย่อยยับ

^[1] หมายถึง คำสั่งหัวหน้าหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 3/2559 เรื่อง การยกเว้นการใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ลงวันที่ 20 มกราคม 2559 และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 4/2559 เรื่อง การยกเว้นการใช้บังคับกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสำหรับการประกอบกิจการบางประเภท ลงวันที่ 20 มกราคม 2559

^[2] หมายถึง พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558

^[3] หมายถึง ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 7/2557 เรื่อง ห้ามชุมนุมทางการเมือง ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 3/2558 เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ ข้อ 3(4) ลงวันที่ 1 เมษายน 2558

^[4] เนื้อหาในวงเล็บคัดลอกจากหนังสือของเครือข่ายประชาชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ไม่มีเลขที่หนังสือ ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2559 เรื่อง อุทธรณ์คัดค้านหนังสือสรุปสาระสำคัญการชุมนุมสาธารณะ เรียน ผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลนางเลิ้ง/ผู้รับแจ้ง

^[5] อ้างแล้วในเชิงอรรถ 4

^[6] หมายถึง คำสั่ง คสช. ที่ 64/2557 เรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ลงวันที่ 14 มิถุนายน 2557 คำสั่ง คสช. ที่ 67/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557 และคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 4/2558 เรื่อง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายที่คุ้มครองประโยชน์สาธารณะและประชาชนโดยส่วนรวม ลงวันที่ 8 เมษายน 2558

^[7] แผนแม่บทป่าไม้ฯ หรือชื่อเต็มว่า ‘แผนแม่บทการแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2557’ จัดทำโดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, พ.ศ. 2557